

Відгук

офіційного опонента доктора економічних наук, доцента

ЯКИМИШИН ЛІЛІЯ ЯРОСЛАВІВНИ

на дисертацію

Савченко Юлії Теодозіївни

на тему «Стратегія розвитку підприємств в ланцюгу створення

складно-технічних систем»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами

(за видами економічної діяльності)

1. Актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Зміна ринкового середовища зумовлює необхідність застосування стратегічного підходу до системи господарювання на підприємствах ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних та фізичних осіб. Розробляючи комплексну програму дій по вирішенню пріоритетних для підприємства завдань, стратегія формулює цілі та способи досягнення цих завдань так, щоб вказати підприємству конкретний напрямок розвитку. З огляду на викладене, дуже важливо адаптувати структуру і діяльність підприємств-виробників у ланцюгу створення складно-технічних систем до впливу стратегічної орієнтації самого ланцюга. Для підвищення рівня синхронізації дій учасників ланцюга створення складно-технічних систем ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних та фізичних осіб необхідно погоджувати цілі та завдання ланцюга із цілями та стратегіями кожного із його учасників. Це набуває особливої актуальності та зумовлює необхідність наукового пошуку нових механізмів та інструментів стратегічного управління, основою якого є стратегія розвитку підприємства в ланцюгу створення складно-технічних систем.

Актуальність наукового дослідження характеризується також розширенням спектру об'єктів функціональної дії складно-технічних систем, включенням до їх складу інформації та варіації поєднань цих об'єктів між собою. Відповідно, очевидною стає необхідність розширення техніко-об'єктного складу досліджуваних систем, включенням до них, насамперед, технічних об'єктів зі сфери інформаційних технологій, а саме електронних цифрових програмованих пристроїв (ПК), різноманітних гаджетів, інтелектуальних технічних і кіберфізичних систем та інформаційних мереж, які за своєю природою переважно є складними або суперскладними системами. Уточнення об'єктного складу та головних ознак складно-технічних систем дозволить краще розуміти економічні засади стратегічної орієнтації ланцюгів їх створення.

Отже, вирішення проблем узгодження стратегії учасників ланцюгів створення складно-технічних систем на ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних і фізичних осіб України із стратегіями цих ланцюгів є актуальним та своєчасним.

2. Зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Підтвердженням актуальності обраної теми дисертаційної роботи є її зв'язок з тематикою науково-дослідних робіт, зокрема, кафедри маркетингу і логістики Національного університету «Львівська політехніка», а саме: «Маркетингова та логістична концепція у діяльності підприємства» (номер державної реєстрації 0114U001226). Автором удосконалено положення щодо формування стратегії виробничих підприємств, які інтегруються в ланцюг створення складно-технічних систем і запропоновано механізм оцінювання впливу інтегрованої стратегії ланцюга створення складно-технічних систем на бізнес-стратегію та функціональні стратегії учасників такого ланцюга (акт від 06.02.2019 р.). В межах теми «Інфраструктурні системи забезпечення сталого розвитку підприємств, міст, регіонів та економіки країни» (номер державної

реєстрації 0114U001227) дисертанткою удосконалено метод оцінювання потенціалу розвитку ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних та фізичних осіб та ідентифікації його ключових чинників на підставі виокремлення сфер та характеру впливу (акт від 06.11.2018 р.).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформовані у дисертації, теоретично обґрунтовані, оскільки базуються на глибокому вивченні та узагальненні наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників з проблем розвитку підприємств в ланцюгу створення складно-технічних систем.

Обґрунтованість результатів дисертаційного дослідження Савченко Ю.Т. підтверджується вибором та кваліфікованим використанням широкого масиву статистичних даних та сучасних методів наукового дослідження, методик та підходів щодо побудови відповідних моделей і проведення необхідних розрахунків.

Основні положення та висновки дисертаційної роботи пройшли апробацію на 13 міжнародних наукових та науково-практичних конференціях.

Рецензування дисертаційної роботи, автореферату та публікацій Савченко Ю.Т. показало, що положення, висновки та рекомендації дисертантки обґрунтовані на належному методологічному рівні, є достовірними, характеризуються достатнім ступенем наукової новизни.

Достовірність отриманих результатів дисертаційної роботи також підтверджено їх використанням у практичній діяльності виробничих підприємств.

Структурно-логічна побудова дисертації дала можливість автору здійснити комплексне дослідження проблеми за обраною темою та забезпечила можливість використання системного підходу до формування

стратегії розвитку підприємств в ланцюгу створення складно-технічних систем.

У дисертаційній роботі досліджено сучасний зміст поняття «технічна система» (с. 29-30), актуалізовано об'єктний склад цієї категорії (с. 39, табл. 1.5; с. 40, табл. 1.6), її характерні ознаки (с. 41, табл. 1.7); виявлено ключові детермінанти розвитку ланцюгів створення складно-технічних систем (с. 54-55); ідентифіковано стратегічні альтернативи виробників у ланцюгах створення складно-технічних систем в залежності від їх стратегічної орієнтації в епоху глобальної інформатизації (табл. 1.13, с. 66-67,); візуалізовано продуктову структуру ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних та фізичних осіб України у вигляді п'яти ключових сегментів (с. 83, рис. 2.1); ідентифіковано типи ланцюгів створення складно-технічних систем - короткий та повний (інтегрований) (с. 127, рис. 2.12); на основі застосування методики SWOT – аналізу ідентифіковано ключові чинники розвитку ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних та фізичних осіб України (с. 129-130, табл. 2.10; с. 134, рис. 2.13); проведено аналізування внутрішніх і зовнішніх логістичних процесів підприємств-виробників в ланцюгах створення складно-технічних систем ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних та фізичних осіб (с. 141-157); розроблено методологію ідентифікації мотивів інтеграції виробничого підприємства у ланцюг створення складно-технічних систем (с. 173-178); досліджено вплив інтеграційної стратегії ланцюга створення складно-технічних систем на бізнес-стратегію виробничого підприємства (с. 190-193, рис. 3.11); формалізовано процес стратегічного адаптування окремого підприємства до інтеграції в ланцюг створення складно-технічних систем на прикладі виробника ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних та фізичних осіб (с. 199-209); проаналізовано актуальні інноваційні і просторові механізми забезпечення реалізації стратегії розвитку виробників складно-технічних систем (с. 217-223).

4. Новизна отриманих результатів досліджень.

Новизна отриманого дисертаційного дослідження полягає в розробці теоретико-методичних та прикладних положень щодо обґрунтування стратегії розвитку виробничих підприємств в ланцюгу створення складно-технічних систем.

За результатами проведених автором досліджень дістав подальший розвиток метод ідентифікації ключових детермінант розвитку ланцюгів створення складно-технічних систем, котрий, на відміну від традиційних підходів, передбачає попереднє проведення багатокритеріального порівняння простих та складно-технічних систем у контексті управління ланцюгами їх створення (с. 42-54).

В науковому дослідженні багато уваги приділено удосконаленню положення щодо обґрунтування стратегічних альтернатив виробничих підприємств у ланцюгу створення складно-технічних систем, які, на відміну від переважно статичних інструментів, передбачають урахування у процесі ідентифікації стратегічних альтернатив динамічних аспектів, пов'язаних з глобальною інформатизацією (цифровою економікою) (с. 66-70, рис. 1.13).

У дисертації удосконалено метод оцінювання потенціалу розвитку ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних та фізичних осіб та ідентифікації його ключових чинників на підставі виокремлення сфер та характеру впливу (державні регулятори, ринок, економічна політика суб'єктів господарювання) (с. 128-135; с. 129-130, табл. 2.10; с. 134, рис. 2.13). Оцінювання результату функціонування виробничих підприємств в ланцюгу створення складно-технічних систем запропоновано здійснювати на основі динаміки груп показників: ділової активності, ефективності використання та стану динаміки запасів, ефективності та стану використання основних засобів (с. 141-157).

В роботі вперше обґрунтовано концепцію адаптування стратегії розвитку виробничого підприємства до умов функціонування в ланцюгу

створення складно-технічних систем на ринку технічних засобів економічної безпеки юридичних та фізичних осіб на підставі ідентифікації пріоритетів та ключових чинників їх розвитку (с. 174-182).

Автором удосконалено механізм оцінювання впливу інтегрованої стратегії ланцюга створення складно-технічних систем на модифікацію бізнес-стратегії та функціональних стратегій учасників такого ланцюга (с. 192-196, рис. 3.11; 3.12).

5. Значимість результатів дослідження для науки і практики.

Отримані автором результати мають теоретичне та прикладне значення, полягають у розробці теоретико-методичних та прикладних положень щодо обґрунтування стратегії розвитку виробничих підприємств в ланцюгу створення складно-технічних систем.

Основні рекомендації та розробки дисертаційної роботи отримали позитивну оцінку і успішно впроваджені в діяльність виробничих підприємств, що підтверджено відповідними довідками, а саме у діяльність: ТЗОВ «ЕЛЕКТРОПРИЛАД» (довідка №212/014 від 28.09.2018 р.) та ТЗОВ «КОМПАНІЯ ВЕЕМ-МЕТАЛАВТОПРОМ» (довідка №113 від 11.10.2018 р.), що засвідчує їхній прикладний характер.

Результати досліджень, отриманих в процесі виконання дисертаційної роботи, використовуються у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» кафедрою маркетингу і логістики при підготовці і викладанні дисциплін «Стратегічний маркетинг» (для студентів магістратури спеціальності 075 «Маркетинг», спеціалізація «Маркетингова логістика»), «Логістика та управління ланцюгами поставок» (для студентів магістратури спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізація 073.7 «Логістика») (довідка №67-01-1669 від 03.10.2018 р.).

6. Аналіз літератури, використаної в дисертаційному дослідженні та відповідність дисертації встановленим вимогам.

Публікації Савченко Ю.Т. відображають основний зміст дисертаційної роботи. За темою дисертації опубліковано 21 наукову працю, що дає автору право на публічний захист дисертації. Опубліковано 1 статтю в колективній монографії, 7 праць у наукових фахових виданнях України (з них 3 статті у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних), 13 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті результати, які були отримані автором особисто.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст роботи викладено на 191 сторінці. Вона містить 36 таблиць, 47 рисунків 14 додатків, список використаних джерел налічує 211 найменувань. Структура, обсяг і оформлення дисертації відповідає вимогам, встановленим МОН України до такого виду наукових робіт. Дисертація написана науковим стилем, виклад матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує легкість і доступність їхнього сприйняття. Робота характеризується однозначністю, послідовністю, точністю викладу фактів.

Автореферат за своїм змістом повністю відповідає основним положенням та висновкам дисертаційної роботи, відображає її структуру та логіку викладення матеріалу, в тому числі елементів наукової новизни.

7. Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи.

Констатуючи той факт, що представлена дисертаційна робота є самостійним дослідженням має завершений характер, містить наукову новизну, теоретичну і практичну цінність, не можемо, водночас, залишити поза увагою певні дискусійні питання та недоліки.

1. На стор. 53 дисертаційної роботи автором проведено порівняльний аналіз простих та складно-технічних систем з точки зору управління ланцюгами поставок таких товарів за техніко-виробничими та економічними критеріями, які є в достатній мірі обґрунтованими та значущими. Водночас, автору доцільно було б вказати на інноваційні критерії, якими характеризуються прості та складно-технічні системи.

2. Заслужують уваги продиференційовані автором стратегічні альтернативи виробників складно-технічних систем у ланцюгах їх створення в залежності від таких ключових критеріїв як: стратегічна орієнтація ланцюга, ринкові чинники успіху, найважливіший елемент конкурентної переваги, тип товару, попиту та тривалості поставки, що систематизовано автором у вигляді таблиці 1.13 (стор. 67). Проте автору доцільно було б врахувати у своєму дослідженні й імідж підприємства та ціновий критерії, що є досить важливим для самого виробника складно-технічних систем.

3. В роботі автором проведено досить ґрунтовне дослідження динаміки кількості виявлених злочинів за окремими видами (стор. 76, табл. 2.1), динаміки кількості осіб, притягнутих до, насамперед, адміністративної відповідальності, за видами правопорушень у сфері майнової, соціальної та інформаційної безпеки в Україні та Львівській області (стор. 77, табл. 2.2), фінансового стану діяльності підприємств (подано в додатку Л та додатку М), проте, в тексті (розділ 2.3) автору доцільно було б описати абсолютне та відносне відхилення за досліджуваний період, а в додатках виділити їх у вигляді додаткових рядків, що забезпечило б більш ґрунтовне інформаційно-аналітичне наповнення матеріалу.

4. Автором представлений приклад дерева структури та альтернатив стратегій виробничого підприємства-учасника ланцюга створення складно-технічних систем у випадку стратегічної зорієнтованості ланцюга на ефективність (стор. 200, рис. 3.14), що забезпечує стратегічне узгодження концептуальних орієнтирів розвитку як ланцюга, так і окремого підприємства,

у відповідності до заданих стратегічних цілей конкретного проекту. Це дає змогу сформувати портфель стратегій виробничого підприємства, здійснюючи вибір конкретної стратегії з портфелю стратегій відповідно до заданої стратегічної цілі конкретного проекту, а також уможлиблюється налаштування ключових параметрів подальших операційних рішень, в межах кожної з функціональних стратегій підприємства, проте не розкриваються критерії ефективності. Чого? Виробництва? Підприємства загалом? Уточнення критеріїв ефективності більш глибоко розкривало би суть портфелю стратегій.

5. Цінним є формування інноваційних та просторових механізмів забезпечення реалізації стратегії розвитку підприємств (стор. 209-224). Проте, вони розкриті автором комплексно. На нашу думку, чітке їх розмежування забезпечило б ефективнішу реалізацію вказаних механізмів.

Проте, зазначені зауваження жодним чином не знижують загальної позитивної оцінки роботи, а лише можуть слугувати предметом наукової дискусії під час захисту представленої дисертаційної роботи.

8. Загальний висновок.

Опонована дисертаційна робота Савченко Юлії Теодозіївни на тему «Стратегія розвитку підприємств в ланцюгу створення складно-технічних систем» є завершеним науковим дослідженням. Робота є актуальною, має теоретичну та практичну цінність, містить наукову новизну, достатньо аргументована, логічно побудована, викладена літературною мовою.

Поставлену мету дисертації – обґрунтування теоретико-методичних та прикладних положень щодо формування стратегії виробничих підприємств в ланцюгу створення складно-технічних систем – досягнуто, завдання виконано, тему розкрито.

Автореферат на дисертацію в повній мірі відображає основні положення викладені в дисертаційному дослідженні, його наукову новизну і практичну цінність. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Враховуючи зазначене, вважаємо, що за структурою, змістом, обсягом, науковою новизною та оформленням дисертаційна робота на тему «Стратегія розвитку підприємств в ланцюгу створення складно-технічних систем» відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема пунктам 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р. та № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор, Савченко Юлія Теодозіївна, за умови позитивного захисту на спеціалізованій вченій раді, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри промислового маркетингу
Тернопільського національного
технічного університету ім. Івана Пулюя

Л. Я. Якимишин

Підпис д.е.н., доцента Якимишин Л. Я. засвідчую:

Проректор з наукової роботи,
Тернопільського національного
технічного університету ім. Івана Пулюя,
доктор технічних наук, професор

Р. М. Рогатинський